

Nederlandse Bachvereniging

Geadviseerd subsidiebedrag: **€ 770.000**

Gevraagd subsidiebedrag: € 815.000

Over de instelling

Stichting de Nederlandse Bachvereniging, podiumkunsten, muziekensembles en koren, Utrecht

Stichting de Nederlandse Bachvereniging (hierna: Nederlandse Bachvereniging) is gevestigd in Utrecht en organiseert concerten en educatieve activiteiten in de eigen standplaats, de rest van het land en internationaal. Het ensemble bestaat in 2021 honderd jaar en heeft als missie de muziek van Johann Sebastian Bach en zijn tijdgenoten voor iedereen toegankelijk te maken: 'Bach for All'. Het ensemble ziet zichzelf als hoeder van klinkend cultureel erfgoed en ziet het als zijn verantwoordelijkheid om het genre oude muziek levend en relevant te houden. Behalve met concerten verspreidt de Nederlandse Bachvereniging de muziek van en rond Bach ook online, met het grootschalige project 'All of Bach'. Sinds 2018 staat de Nederlandse Bachvereniging onder artistieke leider van Shunske Sato.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.17 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting de Nederlandse Bachvereniging een subsidiebedrag toe te kennen van € 770.000.

De Nederlandse Bachvereniging heeft zich de laatste jaren met behoud van kwaliteit bijzonder wendbaar getoond door te kiezen voor een nieuwe, actuele podiumpresentatie en een vernieuwing van het programma, waarbij het dicht bij Bach blijft en het publiek hier actief in meeneemt. Het online programma 'All of Bach' is een internationaal succes. De Nederlandse Bachvereniging zoekt naar vernieuwing zonder de traditie los te laten. Het werkt samen met interessante partners en sluit met zijn programma's aan bij maatschappelijke thema's en discussies. De Nederlandse Bachvereniging maakt zich ook sterk voor talentontwikkeling. Het ensemble is actief op het gebied van educatie, participatie en publieksbenadering, en organiseert als een van de weinige ensembles activiteiten voor scholen. Onder de noemer 'Bach for All' breidt het ensemble zijn activiteiten de komende periode verder uit.

De financiële situatie van het ensemble op het moment van aanvragen was gezond. Het ensemble speelt een actieve rol in de sociale dialoog over eerlijke honorering en handelt hier ook naar.

De Nederlandse Bachvereniging reflecteert goed op de toepassing van de Fair Practice Code, de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit en Inclusie.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De raad oordeelt positief over de artistieke kwaliteit van de Nederlandse Bachvereniging. Het bijna honderdjarige ensemble heeft zich de laatste jaren met behoud van kwaliteit bijzonder wendbaar getoond door te kiezen voor een nieuwe, actuele podiumpresentatie en een vernieuwing van het programma. Het ensemble kiest vanaf nu voor 'Bach for All' als noemer waaronder het al zijn activiteiten laat plaatsvinden. Het hoge uitvoeringsniveau van het ensemble wordt in binnen- en buitenland gewaardeerd.

Na het vertrek van artistiek leider en dirigent Jos van Veldhoven per 2017 heeft het ensemble ervoor gekozen te gaan samenwerken met gastdirigenten in plaats van met een vaste dirigent. Door zowel jong, aanstormend talent als gevestigde namen te vragen, creëerde het ensemble een hoge mate van diversiteit en vernieuwing in de uitvoeringen. Ook liet de Nederlandse Bachvereniging zien op hoog niveau te kunnen spelen zonder dirigent, maar onder leiding van een concertmeester.

In de huidige periode ontvangt de Nederlandse Bachvereniging een meerjarige activiteitensubsidie van het Fonds Podiumkunsten. De raad heeft kennisgenomen van bezoek- en monitorverslagen die bij dit fonds aanwezig zijn. Hieruit blijkt de constant hoge kwaliteit van het ensemble, waarbij vooral ook de sprankeling die de nieuwe artistiek leider en violist Shunske Sato meebrengt wordt opgemerkt.

De raad stelt vast dat het ensemble de afgelopen periode een paar nieuwe wegen is ingeslagen die de zichtbaarheid en de uitstraling van het ensemble ten goede komen. Zo heeft het ensemble veel (internationaal) succes met het grootschalige onlineproject 'All of Bach'. Hierin is het ensemble in de aanloop naar zijn honderdjarige jubileum begonnen kwalitatief hoogstaande opnamen van alle werken die Bach ooit heeft geschreven op te nemen en online te zetten. Inmiddels is dit project een vaste kernactiviteit van het ensemble geworden, die het ook na zijn honderdjarig jubileum in 2022 zal voortzetten. Het project trekt online bezoekers wereldwijd. De raad prijst de

hoge kwaliteit die binnen dit project op het gebied van uitvoering, art direction en regie wordt gerealiseerd.

De raad is van mening dat de Nederlandse Bachvereniging nieuwsgierig, maar ook behoedzaam vernieuwing zoekt zonder de traditie los te laten. Het ensemble is zich bewust van de beperkingen die het werk van Bach in al zijn rijkdom en reikwijdte heeft en verbreedt daarom de komende periode het repertoire. Samenwerkingen met Opera2Day, met gastdirigenten en de keuze voor 'alternatieve' passies laten de nieuwsgierigheid en ambitie van het ensemble naar nieuwe wegen zien. De voorgenomen projecten maken duidelijk dat het ensemble aansluit bij maatschappelijke thema's en discussies. Zo vertelt 'Jezus in India' (gepland voor 2024) een alternatief verhaal over de reis van Jezus langs de zijderoute, waarin de verwantschap tussen verschillende religies voelbaar wordt gemaakt door westerse religieuze muziek naast klassieke Indiase, Perzische en Arabische muziek te laten klinken, in combinatie met hedendaagse Indiase dans.

De raad is tevens enthousiast over de plannen om programma's te ontwikkelen rondom actuele thema's als Alzheimer en de situatie in Syrië. Daarnaast is de raad enthousiast over de samenwerking met de Grote Kerk Naarden en de Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF.

De Nederlandse Bachvereniging is goed zichtbaar in het buitenland, door middel van het onlineproject 'All of Bach' en door tournees. De komende periode wil het zijn internationale profiel verder versterken. Het neemt zich voor eens per twee jaar een intercontinentale tournee te organiseren, waarbij Japan (en regio) als groeimarkt worden gezien. Daarnaast staat het ensemble onder andere in Leipzig, Stuttgart en Wenen.

Vernieuwing

Behalve met het reeds genoemde onlineproject 'All of Bach' draagt de Nederlandse Bachvereniging ook bij aan vernieuwing in de vorm van talentontwikkeling. De raad oordeelt positief over het talentontwikkelingsprogramma 'Young Bach Fellowship'. Dit structurele tweejarige programma biedt pas afgestudeerde musici en masterstudenten aan het conservatorium een begeleidingstraject waarin zij met het ensemble en zelfstandig kunnen optreden. Het traject is breed opgezet en richt zich ook op marketing, financiën, positionering en programmering. Positief is ook dat deelnemers vervolgens op de remplaçantenlijst van het ensemble komen, met een mogelijke kans om tot de kernbezetting van het ensemble toe te treden. De raad is benieuwd wat de resultaten zijn van de verkenning tot mogelijke samenwerking met de jeugdmuziekinstelling Oorkaan.

Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering

Eerlijke beloning is bij de Nederlandse Bachvereniging al langer een onderwerp. Hoewel in 2015 de honoraria naar eigen zeggen al tot de hoogste

onder de ensembles behoorden, lagen deze toch nog onder het gewenste minimum. Naast een actieve rol in de sociale dialoog, heeft het ensemble sindsdien stappen ondernomen om hier verandering in te brengen, enerzijds door een bestemmingsreserve ‘verbetering honoraria musici’ te creëren en anderzijds door in 2019 de honoraria met 10 procent te verhogen. De instelling zal de in ontwikkeling zijnde cao-ensembles volgen, die per 2021 van kracht gaat. De Nederlandse Bachvereniging beschrijft duidelijk de grondslagen voor het huidige beloningsbeleid. Uit de beschrijving komt ook naar voren dat het ensemble aandacht heeft voor goed werkgeverschap en een actief beleid voert om overbelasting te voorkomen.

Het ensemble geeft aan dat de deelnemers aan het Young Bach Fellowship volwaardige leden zijn in het ensemble en dit komt ook tot uiting in de gelijke betaling aan de deelnemers.

De financiële situatie van het ensemble is gezond en de instelling geeft daar een goede onderbouwing van. De financieringsmix is gevarieerd met een hoog verdienvermogen. De solvabiliteit, liquiditeit en het weerstandsvermogen zijn hoog. De Nederlands Bachvereniging heeft een realistische risicoanalyse opgesteld met onderbouwde maatregelen voor in het geval van tegenvallende inkomsten.

Bevordering van educatie en participatie (inclusief publieksbenadering)

De Nederlandse Bachvereniging geeft haar activiteitenplan de titel ‘Bach voor iedereen’ mee, en dat kenmerkt haar benadering van luisteraars, deelnemers en publiek. Het ensemble is actief op het gebied van educatie, participatie en publieksbenadering, en is ook een van de weinige ensembles die voorstellingen organiseert voor scholen in de eigen regio. Dit laatste wil het de komende periode gaan uitbreiden van 12 tot 24 scholen. Het ensemble richt zich hierbij op de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Er worden gastlessen gegeven, online modules ter beschikking gesteld en er wordt verdieping geboden, waarbij de nadruk ligt op het zelf maken van muziek.

De Nederlandse Bachvereniging begeleidt verder jonge muzikertalenten. De afgelopen periode organiseerde het in samenwerking met het Nederlands Vioolconcours en het Nationaal Instrumentenfonds een project waarin een aantal jonge violisten kennismaakte met de barokviool. De komende periode herhaalt het ensemble dit project met een focus op andere instrumenten.

Om publiek actief te betrekken bij zijn werk, organiseert de Nederlandse Bachvereniging door het hele land ‘Bachdagen’ en begeleidt het een amateursensemble uit Utrecht. In het jubileumjaar 2022 wil de instelling in

samenwerking met Opera2Day een nieuwe opera rond actuele thema's maken met verschillende amateurkoren.

Het ensemble heeft blijkens zijn plan goed zicht op de samenstelling van het publiek, dat verschilt per locatie, maar overwegend ouder is. Op basis van onderzoek is een specifieke randprogrammering opgezet om een jonger publiek aan te spreken. Daarnaast zal prijsdifferentiatie worden toegepast om de financiële drempel te verlagen. De raad is benieuwd naar de resultaten van de samenwerking met Utrechtse instellingen om andere doelgroepen en mensen met een smalle beurs te bereiken.

Met het reeds genoemde project 'All of Bach' benadert de Nederlandse Bachvereniging een grote doelgroep: het YouTube-kanaal kent meer dan 100.000 abonnees. Daarbij valt op dat dit publiek jeugdiger is dan het concertpubliek (25 tot 35 jaar) en dat het publiek sterk internationaal is; naast Amerikaans publiek trekt het kanaal vooral veel belangstellenden uit Japan, Duitsland en Mexico. Dit project drijft geheel op particuliere financiering. Naast hoogwaardige opnames van Bach zijn er informatie, interviews en achtergrondreportages te vinden, alsmede educatieve video's over bijvoorbeeld instrumenten of begrippen uit de barokmuziek. Door het interactieve karakter gaan Bachliefhebbers en -onderzoekers van over de hele wereld hier met elkaar in gesprek. De raad heeft grote waardering voor dit initiatief.

Geografische spreiding

De standplaats van de Nederlandse Bachvereniging is Utrecht, maar het ensemble speelt het overgrote deel van haar uitvoeringen (ruim 70 procent) in de rest van het land. Kerngemeenten zijn Utrecht, Naarden en Amsterdam, daarnaast staat het ensemble onder andere in Groningen, Arnhem, Maastricht, Middelburg, Kampen en Maassluis. De Nederlandse Bachvereniging speelt daarnaast concerten in het buitenland, met een zwaartepunt op Duitsland en Japan. Het werk van de Nederlandse Bachvereniging is hiermee goed geografisch gespreid. Het ensemble vraagt wel aandacht voor het feit dat groter bezet werk vanwege de kosten buiten de Randstad minder goed is af te zetten. Het ensemble schrijft niet met hoeveel steden en met welke zalen het duurzame verbintenissen heeft.

De Nederlandse Bachvereniging neemt een belangrijke plek in binnen de stad en stedelijke cultuurregio Utrecht. Het ensemble werkt intensief samen met TivoliVredenburg, Festival Oude Muziek, het Nederlands Violonconours en het Nederlands Kamerkoor. Ook is het lid van het Utrechts Muziek Overleg. In zijn reflectie op de BIS-aanvragen geeft de stedelijke cultuurregio Utrecht aan over een bloeiend, innovatief en kwalitatief hoogstaand muziekleven te beschikken, dankzij de vele toonaangevende makers en instellingen op dit gebied. De regio erkent dat de Nederlandse

Bachvereniging op eenzame hoogte staat als het gaat om de uitvoering van de werken van Johann Sebastian Bach en tijdgenoten en merkt op dat het ensemble de recente wisseling van artistiek en zakelijk leiderschap met glans heeft doorstaan. Het ensemble past volgens de regio binnen de regiothema's 'ruimte voor makers', 'talentontwikkeling', 'erfgoed', 'educatie', 'inclusie' en 'samenwerking'.

Toepassing Fair Practice Code

De raad oordeelt positief over de wijze waarop de Nederlandse Bachvereniging de bestaande situatie en zijn actieve rol in de sociale dialoog beschrijft. Het ensemble reflecteert goed op de toepassing van de vijf kernwaarden van de Fair Practice Code en formuleert hierbij zijn ambities voor de periode 2021 – 2024. Zo stelt het ensemble zich ten doel niet alleen zelf eerlijk te honoreren, maar ook aan anderen actief uit te dragen 'dat kunst een prijs heeft'. Ook wil het ensemble samen met Instituut GAK een pilot ontwikkelen voor de muzieksector waarin de wenselijkheid en haalbaarheid van duale scholing/carrière wordt onderzocht, omdat musici veelzijdiger én weerbaarder worden indien ze een tweede carrièrespoor hebben. Met deze en andere ambities toont het ensemble aan de code actief op te pakken.

Toepassing Governance Code Cultuur

De Nederlandse Bachvereniging beschrijft in de toelichting op de toepassing van de Governance Code Cultuur uitvoerig hoe de code wordt toegepast. Het ensemble toont ook in de ingediende en openbare documenten, zoals jaarverslagen en jaarrekeningen, een grote transparantie. Naar aanleiding van een zelfevaluatie in 2018 maakte de Nederlandse Bachvereniging recent de overstap van een bestuursmodel naar een raad-van-toezichtmodel.

Toepassing Code Diversiteit en Inclusie

De Nederlands Bachvereniging laat in het plan en in de toelichting zien dat de Code Diversiteit en Inclusie steeds meer ingebed wordt in de organisatie en de activiteiten. De organisatie wordt ook actief betrokken bij dit onderwerp. Het ensemble erkent dat het publiek nog te weinig divers is en dat het zelf geen ervaring heeft met het betrekken van publiek met een niet-westerse achtergrond. Op basis van een nulmeting en onderzoek met andere Utrechtse instellingen zal een plan van aanpak worden opgesteld. De raad is positief dat het ensemble hierin de samenwerking zoekt met andere organisaties, maar vraagt zich wel af waarom dit plan niet reeds voor de aanvraag is opgesteld.

De eerste stappen in de programmering en publieksbenadering zijn al gezet met twee projecten: 'Jezus in India' en 'The Prophet'. De muziek van Bach heeft sterke religieuze componenten en thema's en langs deze lijnen wil het ensemble verbindingen leggen met diverse gemeenschappen en religies.

RAAD VOOR CULTUUR

De raad is positief over de diversiteit in de samenstelling van de raad van toezicht en het feit dat jong talent de kans krijgt om bestuurlijke ervaring op te doen.